A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2009. július 16.*

A C-428/07. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2007. szeptember 14-én érkezett, 2006. július 21-i határozatával terjesztett elő az előtte

The Queen,

Mark Horvath kérelme alapján,

és

a **Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: angol.

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts és T. von Danwitz tanácselnökök, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, J. Makarczyk, U. Lõhmus (előadó), A. Arabadjiev és C. Toader bírák,

főtanácsnok: V. Trstenjak,
hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. november 26-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– Mark Horvath képviseletében M. Sheridan barrister és R. Barker solicitor, valamint A. Stanič solicitor advocate,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében C. Gibbs és I. Rao, meghatalmazotti minőségben, segítőik: Lord Davidson of Glen Clova QC és D. Wyatt QC,

– a német kormány képviseletében M. Lumma, meghatalmazotti minőségben,

– Írország képviseletében N. Travers BL,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében K. Banks és F. Erlbacher, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. február 3-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közös agrárpolitika keretébe tartozó közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott támogatási rendszerek létrehozásáról, továbbá a 2019/93/EGK, 1452/2001/EK, 1453/2001/EK, 1454/2001/EK, 1868/94/EK, 1251/1999/EK, 1254/1999/EK, 1673/2000/EK, 2358/71/EGK és a 2529/2001/EK rendelet módosításáról szóló, 2003. szeptember 29-i 1782/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 270., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 40. kötet, 269. o.) 5. cikkének és IV. mellékletének értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet az M. Horvath és a Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs (Környezetvédelmi, Élelmezési és Mezőgazdasági Minisztérium, a továbbiakban: Secretary of State) között az Anglia területére vonatkozóan elfogadott, az 1782/2003 rendelet 5. cikkében és IV. mellékletében szereplő jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelményeket meghatározó szabályozás tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 Az 1782/2003 rendeletet az EK 36. és EK 37. cikk és az EK 299. cikk (2) bekezdése alapján fogadták el.

4 Ezen rendelet (1) preambulumbekezdése szerint a közös agrárpolitika keretébe tartozó különböző jövedelemtámogatási rendszerek alapján odaítélt közvetlen kifizetések tekintetében közös feltételeket kell megállapítani.

5 Az 1782/2003 rendelet az 1. cikke szerint többek között megállapítja a közös agrárpolitika keretébe tartozó jövedelemtámogatási rendszerek alapján az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap (EMOGA) Garanciarészlegéből finanszírozott közvetlen kifizetések közös szabályait, valamint a mezőgazdasági termelők részére nyújtott jövedelemtámogatást, azaz az egységes támogatási rendszert (a továbbiakban: ETR).

6 Az 1782/2003 rendelet 2. cikke d) pontjának meghatározása szerint közvetlen kifizetés az említett rendelet I. mellékletében felsorolt valamely jövedelemtámogatási rendszer alapján közvetlenül a mezőgazdasági termelő részére nyújtott támogatás. Az ETR az említett mellékletben szerepel.

7 Az 1782/2003 rendelet II. címe tartalmazza a 3–9. cikkből álló „Kölcsönös megfeleltetés” című 1. fejezetet. Az említett rendelet 3. cikkének (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a „közvetlen kifizetésben részesülő mezőgazdasági termelő köteles betartani a III. mellékletben említett, jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeket az említett mellékletben megállapított időbeli ütemezés szerint, továbbá a mezőgazdasági földterületek [jó mezőgazdasági és ökológiai állapotára] vonatkozóan az 5. cikkben megállapított előírásokat”.

8 Az 1782/2003 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerint az említett rendelet III. mellékletében említett, jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeket a közösségi jogszabályok különböző területeken, például a környezet területén állapítják meg.

9 Az 1782/2003 rendelet „Jó mezőgazdasági és ökológiai állapot" című 5. cikke az (1) bekezdésében előírja:

„A tagállamok biztosítják valamennyi mezőgazdasági földterület, különösen a termelésből kivont termőterületek jó mezőgazdasági és ökológiai állapotának fenntartását. A tagállamok a IV. mellékletben kialakított keret alapján nemzeti vagy regionális szinten meghatározzák a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelményeket, figyelembe véve az érintett területek olyan egyedi sajátosságait, mint a talaj- és az éghajlati viszonyok, a meglévő gazdálkodási rendszerek, a földhasználat, a vetésforgó, a gazdálkodási gyakorlat és a mezőgazdasági üzemszerkezet. Mindez nem sérti az 1257/1999/EK tanácsi rendelettel összefüggésben a helyes gazdálkodási gyakorlatra vonatkozóan alkalmazott előírásokat, valamint a helyes gazdálkodási gyakorlat referenciaszintje fölött alkalmazott agrár-környezetvédelmi intézkedéseket."

10 Az 1782/2003 rendelet 6. cikke szerint amennyiben a mezőgazdasági termelő a neki közvetlenül felróható cselekmény vagy mulasztás következtében nem tartja be az említett rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében megfogalmazott jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó előírásokat vagy egyéb követelményeket, az előírások megsértésének naptári évében számára nyújtandó közvetlen kifizetések teljes összegét csökkenteni vagy törölni kell.

11 Az 1782/2003 rendelet „Az 5. cikkben említett jó mezőgazdasági és ökológiai állapot fenntartása" című IV. melléklete a következőképpen szól:

Tárgy	Előírások
Talajerózió: A talaj megóvása megfelelő intézkedések révén	– minimális talajborítás – termőhely-specifikus minimális földgazdálkodás – talajmegtartó teraszos művelés
A talaj szervesanyag-tartalma: A talaj szervesanyag-tartalmának fenntartása megfelelő gyakorlat révén	– adott esetben a vetésforgóra vonatkozó előírások – tarlóművelés
Talajszerkezet: A talajszerkezet fenntartása megfelelő intézkedések révén	– megfelelő gépek használata
A környezet megőrzésének minimális szintje: A környezetmegőrzés minimális szintjének biztosítása és az élőhelyek károsításának elkerülése	– minimális állománysűrűség és/vagy a megfelelő állattartási rendszer – az állandó legelők védelme – a tájkép jellegzetességeinek megóvása – a nem kívánt növények elszaporodásának megakadályozása a mezőgazdasági földterületen

A nemzeti szabályozás

12 Az 1998-as év során az Egyesült Királyság parlamentje olyan jogszabályt fogadott el, amely bizonyos területeken hatáskör-átruházást („devolution”) írt elő Skóciában, Walesben és Észak-Írországban. Az érintett területeken az Egyesült Királyság Kormányának főszabály szerint csak Anglia vonatkozásában maradt fenn a hatásköre. Az említett jogszabály, valamint a Devolution Memorandum of Understanding szerint – amely politikai szándéknyilatkozat formájában az előbbi jogszabályt egészíti ki – a regionális hatóságok feladata, hogy a hatáskörükbe tartozó területeken végrehajtsák a közösségi jogból eredő kötelezettségeket, és ezen hatóságok eljárása vagy jogalkotás nem lehet összeegyeztethetetlen a közösségi joggal. Az említett hatáskör-átruházásra

vonatkozó jogszabály szerint az Egyesült Királyság minisztereinek fennmarad az a hatásköre, hogy ezen kötelezettségek betartásának biztosítása érdekében szükség esetén beavatkozzanak.

13 A közös agrárpolitika általában véve és különösen az 1782/2003 rendelet végrehajtása az említett átruházással érintett területek részét képezi, és az egyes regionális hatóságok felelősségi körébe tartozik.

14 Az 1782/2003 rendelet 5. cikke követelményeinek teljesítése érdekében a Secretary of State – kizárólag Anglia esetében – és az egyes regionális hatóságok külön szabályokat fogadtak el, amelyekben részben eltérő minimumkövetelményeket határoztak meg a jó mezőgazdasági és ökológiai állapot tekintetében.

15 Angliában az idevágó szabályok a közös agrárpolitika egységes támogatási rendszereiről (kölcsönös megfeleltetés) szóló 2004-es rendeletben (The Common Agricultural Policy Single Payment and Support Schemes [Cross Compliance] [England] Regulations 2004 [SI 2004/3196., a továbbiakban: angliai végrehajtási rendelet]) szereplő szabályok. A jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó előírásokat az angliai végrehajtási rendelet melléklete („Schedule") határozza meg, amelynek „Közforgalmú szolgalmi utak" című 26–29. szakasza (a továbbiakban: alapügyben szóban forgó rendelkezések) előírják:

„26. A mezőgazdasági termelő

a) jogszerű engedély vagy kifogás hiányában nem rongálhatja meg olyan látható gyalogút, lovasút vagy egyéb közforgalmú út felszínét, amely a külön kialakított úttesttől eltérő úttestet tartalmaz, ezzel megnehezítve a közforgalmú szolgalmi út használatát, és

b) jogszerű engedély vagy kifogás hiányában semmiképpen nem akadályozhatja szándékosan a látható közforgalmú úton zajló szabad közlekedést.

27. A mezőgazdasági termelő köteles fenntartani minden olyan kerítésátjárót, kaput vagy hasonló berendezést, amelyre nem vonatkozik az utakról szóló 1980. évi törvény (Highways Act 1980) 146. szakaszának (5) bekezdése, és amely biztonságos átjárást biztosít látható gyalogúton vagy lovas-úton, továbbá köteles elvárható mértékben elvégezni azokat a javítási munkálatokat, amelyek a gyalogutat vagy lovas-utat használó személyek jogai ésszerűtlen sérelme megelőzéséhez szükségesek.

28. (1) Amennyiben a mezőgazdasági termelő a szántóföld szélén található út kivételével az utakról szóló 1980. évi törvény 134. szakasza alapján megrongálta látható gyalogút vagy lovas-út felszínét, köteles a törvény 134. szakaszának (7) bekezdésében szereplő, vagy a 134. szakasz (8) bekezdése alapján meghosszabbított időtartam alatt,

a) legalább a közforgalmú szolgalmi út használatához szükséges mértékben, a minimális szélességben helyreállítani az út vagy lovas-út felszínét, és

b) így jelezni az út vagy lovas-út vonalát a talajon, legalább minimális szélességben, oly módon, hogy az látható legyen a közforgalmú szolgalmi út használói számára.

(2) E szakaszban a »minimális szélesség« kifejezés jelentése valamely út vonatkozásában az utakról szóló 1980. évi törvény 12A. mellékletében meghatározottakkal azonos.

29. A jelen melléklet 26., 27. és 28. szakaszaiban:

a »lovasút«, »úttest«, »szántóföld szélén található út«, »gyalogút« és »külön kialakított úttest« kifejezések jelentése az utakról szóló 1980. évi törvény 329. szakaszának (1) bekezdésében meghatározottakkal azonos; az »út« kifejezés jelentése az utakról szóló 1980. évi törvény 328. szakaszában meghatározottakkal azonos, és a »látható« kifejezés jelentése: átlagos látású, azon gyalog vagy lovon áthaladó személy számára útként látható."

16 A Skócia, Wales és Észak-Írország regionális hatóságai által elfogadott jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó előírásokat meghatározó szabályok nem tartalmaznak az alapügyben szóban forgó rendelkezésekben megfogalmazottakkal egyenértékű követelményeket.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

17 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy M. Horvath, aki mezőgazdasági termelő Angliában, az ETR szerinti támogatási jogosultságokkal rendelkezik. A földjén az alapügyben szóban forgó rendelkezésekben meghatározott közforgalmú szolgalmi utak találhatók.

18 Ez a mezőgazdasági termelő a kérdést előterjesztő bíróság előtt az említett rendelkezések jogszerűségi vizsgálatára („judicial review") vonatkozó kérelmet terjesztett elő. Előadta többek között, hogy egyrészt a Secretary of State-nek nem volt joga a közforgalmú szolgalmi utakra vonatkozó rendelkezéseket felvenni a jó mezőgazdasági és ökológiai állapot minimumkövetelményei közé, amely követelmények megsértése az 1782/2003 rendelet 6. cikkének értelmében az ETR alapján a kifizetések csökkentését eredményezheti. Másrészt az alapügy felperese úgy véli, hogy az a tény, hogy ezen rendelkezéseket felvették az angliai végrehajtási rendeletbe, míg a Skóciára, Walesre, és Észak-Írországra vonatkozóan előírt szabályok nem tartalmaznak hasonló követelményeket, hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amely érvénytelenné teszi az alapügyben szóban forgó rendelkezéseket.

19 A High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) felfüggesztette az eljárást, és az előtte lévő jogvita e két pontjára vonatkozóan előzetes döntéshozatal céljából két kérdést terjesztett a Bíróság elé. A Secretary of State a második kérdés vonatkozásában megfellebbezte e határozatot a Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) előtt, amely elutasította e fellebbezést. Ezt követően a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) a következő kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„Amennyiben egy tagállam decentralizált kormányzati rendszert alakított ki, amelyben a központi állami hatóságoknál maradtak azok a hatáskörök, amelyek alapján biztosíthatják a közösségi jogból eredő tagállami kötelezettségek végrehajtását a tagállam teljes területén, akkor [az 1782/2003 rendelet] vonatkozásában:

1) Jogosult-e a tagállam az [1782/2003 rendelet] 5. cikkében és IV. mellékletében meghatározott [jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra] vonatkozó [előírásokba] belefoglalni a látható közforgalmú szolgalmi utak karbantartására vonatkozó követelményeket?

2) Amennyiben a tagállam belső alkotmányos berendezkedése szerint regionális hatóságoknak van jogalkotó hatáskörük az e tagállamot alkotó részek tekintetében, megengedhetetlen hátrányos megkülönböztetést jelent-e, ha ezen különböző részekben eltérnek az [1782/2003 rendelet] 5. cikkének és IV. melléklete szerinti [jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra] vonatkozó előírások?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

20 Az első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy jogosult-e a tagállam az 1782/2003 rendelet 5. cikkében és IV. mellékletében meghatározott jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó előírásokba belefoglalni a látható közforgalmú szolgalmi utak karbantartására vonatkozó követelményeket.

A Bíróság elé terjesztett észrevételek

21 Az alapügy felperese azt javasolja, hogy a Bíróság erre a kérdésre nemleges választ adjon. Az alapügy felperese úgy véli, hogy az 1782/2003 rendelet (1) preambulumbekezdésében a közös agrárpolitika keretébe tartozó különböző jövedelemtámogatási rendszerek közvetlen kifizetéseinek közös feltételeire való hivatkozás azt jelenti, hogy ezen a területen számos alapvető szabálynak kell léteznie a tárgybeli alapvető előírások – többek között a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó előírások – egységbe foglalásának céljából, amelyek főszabály szerint valamennyi gazdálkodó esetében azonosak az Európai Közösségek teljes területén. A jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó előírásoknak az éves közvetlen támogatásokból való részesüléshez szükséges minimumkövetelményeit, amely követelményeket ezen rendelet 5. cikke határozza meg, szigorúan a szükséges mértékre korlátozták, és a tagállamok nem írhatnak elő jogszerűen kiegészítő feltételeket a területük egy vagy több részére vonatkozóan. Márpedig az alapügyben szóban forgó rendelkezéseket nem lehet minimumkövetelményeknek tekinteni, mivel azok a mezőgazdasági gazdálkodók számára jelentős további terhet jelentenek.

22 M. Horvath szerint még ha feltételezzük is, hogy az alapügyben szóban forgó rendelkezések úgy tekinthetők, hogy azok ökológiai feltételeket írnak elő, azok nem minősülnek a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó követelményeknek. Mivel az 1782/2003 rendeletnek az EK-Szerződés mezőgazdaságról szóló cikkei képezik a jogalapját, a jó mezőgazdasági és ökológiai állapot ökológiai összetevőjét nem olyan autonóm rendelkezésként kell értelmezni, amely pusztán ökológiai normákat ír elő, hanem ezzel ellenkezőleg, azt úgy kell értelmezni, hogy az mindössze a mezőgazdaság

területén releváns normákat ír elő. Ezen rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerint kizárólag a közösségi intézményeknek van hatásköre az ETR jogokhoz kapcsolódó ökológiai követelményekre vonatkozó szabályok meghatározására, amely követelmények az említett rendelet III. mellékletében szerepelnek. Az alapügy felperese ezenkívül előterjeszti, hogy az alapügyben szóban forgó rendelkezések a helyes gazdálkodási gyakorlat referenciaszintje fölött alkalmazott agrár-környezetvédelmi intézkedéseknek minősülnek, amelyek ezen rendelet 5. cikke (1) bekezdése második mondatának utolsó része szerint nem tartoznak a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelményekhez.

23 Végül az alapügy felperesének az a véleménye, hogy az olyan közforgalmú szolgalmi utak, amelyeket az alapügyben szóban forgó rendelkezések határoznak meg, nem minősíthetők az 1782/2003 rendelet IV. mellékletének értelmében a tájkép jellegzetességeinek, mivel ezen utak nem rendelkeznek megfelelő állaggal és állandósággal azon okból, hogy azokat a mezőgazdasági gazdálkodók minden egyes vetési ciklus során jogszerűen megszüntethetik, jóllehet azokat feltétlenül helyre kell állítani. Ezenfelül ezen utaknak ilyen szolgalmakkal való terhelése nem járul hozzá az említett melléklet értelmében vett élőhelyek károsításának elkerüléséhez.

24 Az Egyesült Királyság Kormánya és az Európai Közösségek Bizottsága azt állítják, hogy az említett utak a tájkép jellegzetességeinek minősülhetnek, és ennélfogva azok karbantartása az 1782/2003 rendelet 5. cikkében meghatározott jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelmények egyikét képezheti.

A Bíróság válasza

25 Előzetesen hangsúlyozni kell, hogy magából az 1782/2003 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének szövegéből következik, hogy a tagállamokra hárul az a feladat, hogy biztosítsák a mezőgazdasági földterületek jó mezőgazdasági és ökológiai állapotának fenntartását. Ennek érdekében a tagállamok az említett rendelet „IV. melléklet[é]ben kialakított keret alapján” nemzeti vagy regionális szinten meghatározzák a minimumkövetelményeket, amelyek figyelembe veszik az érintett területek egyedi sajátosságait.

26 Ezen követelmények meghatározása során a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani az említett mellékletet, ez a melléklet azonban általános fogalmak és kifejezések alkalmazása útján bizonyos mérlegelési mozgásteret enged számukra az említett követelmények konkrét meghatározását illetően.

27 Ezenkívül a „jó mezőgazdasági és ökológiai állapot" kifejezésben használt szavakból is kitűnik, hogy a tagállamok ökológiai célokból is elfogadhatják a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelményeket.

28 Ezt a megállapítást nem cáfolja az a körülmény, hogy az 1782/2003 rendelet jogalapja többek között az EK 36. és EK 37. cikk, amelyek a Szerződés harmadik részében szereplő, „Mezőgazdaság" elnevezésű II. címhez tartoznak, és nem a Szerződés ugyanezen részében szereplő „Környezet" elnevezésű XIX. cím cikkei közé.

29 Ugyanis amennyiben a Közösség lényeges céljának minősülő környezetvédelmi követelményeket az EK 6. cikk értelmében „be kell illeszteni […] a közösségi politikák és tevékenységek meghatározásába és végrehajtásába", az ilyen védelmet olyan célnak kell tekinteni, amely a közös politika részét képezi a mezőgazdaság területén is. A közösségi jogalkotó tehát az EK 36. és EK 37. cikk alapján határozhat a környezetvédelem előmozdításáról (lásd analógia útján a C-440/05. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2007. október 23-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-9097. o.] 60. pontját). Az említett EK 36. és EK 37. cikk alapján meghozott közösségi jogi aktus keretében elfogadott, ezen védelemre irányuló intézkedések tehát nem korlátozódnak a mezőgazdasági megfontolásokat követő intézkedésekre.

30 Másrészt az a tény, hogy az 1782/2003 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése szerint a jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeket a közösségi jogszabályok a környezetvédelem területén határozták meg, egyáltalán nem jelenti azt, hogy a tagállamok által ezen rendelet 5. cikkének (1) bekezdése szerint meghatározott jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelmények ne tartozhatnának a környezetvédelem területéhez.

31 Ezenkívül az 1782/2003 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének második mondatából kitűnik, hogy a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelmények tagállamok általi meghatározása semmilyen hatással nincs arra, hogy ezek az intézkedések agrár-környezetvédelmi intézkedéseknek minősülnek-e, vagy sem.

32 A fentiekből következik, hogy az alapügyben szóban forgó rendelkezésekben szereplőhöz hasonló, a látható közforgalmú szolgalmi utak karbantartására vonatkozó kötelezettség, annak ellenére, hogy annak célkitűzése egyáltalán nem mezőgazdasági, hanem környezetvédelmi jellegű, a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelménynek minősülhet, amennyiben az az 1782/2003 rendelet IV. mellékletében meghatározott keretbe illeszkedik.

33 Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy az ilyen utak, az Egyesült Királyság Kormánya, valamint a Bizottság álláspontjának megfelelően, a tájkép jellegzetességeinek minősülhetnek-e, amelyek fenntartása az 1782/2003 rendelet IV. mellékletében megfogalmazott előírások között szerepel.

34 Mivel a „tájkép jellegzetességeinek” fogalmát nem határozza meg az 1782/2003 rendelet, azt a főtanácsnok indítványának 62. pontjához hasonlóan a köznyelvi szóhasználat és azon szövegkörnyezet figyelembevételével kell értelmezni, amelyben ezt a fogalmat rendszerint alkalmazzák.

35 Ezenkívül az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a közösségi jogi rendelkezések egységes értelmezésének szükségessége kizárja azt, hogy a rendelkezés valamely nyelvi változatának szövegét kétség esetén elszigetelten vizsgálják, ellenkezőleg, azt követeli meg, hogy a más hivatalos nyelveken elfogadott változatok fényében értelmezzék és alkalmazzák azt (a C-321/96. sz. Mecklenburg-ügyben 1998. június 17-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-3809. o.] 29. pontja és a C-311/06. sz. Consiglio Nazionale degli Ingegneri ügyben 2009. január 29-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-415. o.] 53. pontja). Az 1782/2003 rendelet francia változatában szereplő „particularités topographiques” kifejezést így például az említett rendelet angol változatában használt „landscape features” (a tájkép jellegzetességei) kifejezéssel kell összehasonlítani.

36 Ezen körülmények között semmi nem akadályozza meg, hogy az alapügyben szóban forgó rendelkezésekben szereplőhöz hasonló közforgalmú szolgalmi utakat a tájkép jellegzetességeiként jelöljék meg, mivel az említett rendelkezések kizárólag a látható utakra vonatkoznak.

37 Ez annál is inkább így van, mert a tájkép jellegzetességei fogalmának megszorító értelmezése – amely többek kizárja az emberi kéz által létrehozott elemeket – ellentétes volna a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelmények meghatározása során a tagállamok rendelkezésére álló mérlegelési mozgástérrel.

38 A tájkép jellegzetességeinek ideiglenes elpusztulása – amely az alapügyben szóban forgó utak esetében bizonyos körülmények között lehetségesnek tűnik – önmagában nem veszélyeztetheti azok tartós jellegét. Ugyanis az olyan természeti elemekre, mint a növényzet vagy a vízfelületek, hatással lehetnek az évszakok, azok azonban továbbra is a táj részének tekintendők. Ez a megállapítás annál is inkább vonatkozik az említett utakra, mivel az angliai végrehajtási rendelet melléklete 28. szakaszának 1. pontjából kitűnik, hogy ha a mezőgazdasági gazdálkodó engedélyezett módon megrongálta a látható gyalogút vagy lovasút felszínét, köteles azokat helyreállítani a vonatkozó nemzeti jogszabályban előírt időtartamon belül.

39 Ennélfogva meg kell vizsgálni, hogy az ilyen utak karbantartására vonatkozó kötelezettség milyen mértékben minősülhet az 1782/2003 rendelet IV. mellékletében szereplő, a tájkép jellegzetességeinek megóvására vonatkozó előírás végrehajtási intézkedésének.

40 Ebben a tekintetben meg kell jegyezni, hogy az említett előírás kétféle ökológiai szempontot fejezhet ki.

41 Először, a tájkép jellegzetességei a környezet fizikai összetevőinek minősülnek. Ezen szempontot illetően az e jellegzetességek megóvására vonatkozó követelményeknek hozzá kell járulniuk a jellegzetességek fizikai összetevőként való megóvásához.

42 A karbantartási kötelezettségek hozzájárulhatnak az ilyen ezen utaknak a környezet fizikai összetevőiként való megóvásához.

43 Másodszor az 1782/2003 rendelet IV. mellékletében szereplő, a tájkép jellegzetességeinek megóvására vonatkozó előírásokat az említett mellékletben „A környezet megőrzésének minimális szintje: A környezetmegőrzés minimális szintjének biztosítása és az élőhelyek károsításának elkerülése” témájához kapcsolták. Ebből következik, hogy az ezen előírásokból eredő kötelezettségnek anélkül is lehet az élőhelyek károsításának elkerüléséből álló környezetvédelmi célkitűzése, hogy szükség volna arra – amint azt az Egyesült Királyság Kormánya az észrevételeiben hangsúlyozza –, hogy a tájkép jellegzetességeinek megóvására és a karbantartás minimális szintjére vonatkozó nemzeti intézkedéseknek is ilyen célkitűzése legyen.

44 Márpedig, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság, valamint az indítványának 80. pontjában a főtanácsnok hangsúlyozta, az alapügyben szóban forgó rendelkezésekben meghatározotthoz hasonló utak hozzájárulhatnak az élőhelyek megóvásához.

45 Ebben az esetben az említett utak megóvására vonatkozó követelményeknek hozzá kell járulniuk az élőhelyek károsításának elkerüléséhez. Úgy tűnik, hogy az alapügyben szóban forgó rendelkezésekben megfogalmazott célkitűzésből eredő kötelezettségek, amelyek a közforgalomhoz való jog gyakorlásának biztosításából állnak, alkalmasak az ehhez való hozzájárulásra.

46 A fentiekre tekintettel úgy kell válaszolni az előterjesztett első kérdésre, hogy valamely tagállam az 1782/2003 rendelet 5. cikkében és IV. mellékletében meghatározott jó

mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó előírásokba jogosult belefoglalni a látható közforgalmú szolgalmi utak karbantartására vonatkozó követelményeket, amennyiben az említett követelmények hozzájárulnak ezen utaknak a tájkép jellegzetességeiként való megóvásához, vagy adott esetben az élőhelyek károsítása elkerülésének célkitűzéséhez.

A második kérdésről

47 A második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy amennyiben a tagállam belső alkotmányos berendezkedése szerint a regionális hatóságoknak jogalkotó hatáskörük van, önmagában az, hogy az említett hatóságok az 1782/2003 rendelet 5. cikkének és IV. mellékletének értelmében vett jó mezőgazdasági és ökológiai állapot vonatkozásában eltérő előírásokat fogadnak el, a közösségi joggal ellentétes hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e.

48 Előzetesen rá kell mutatni, hogy a közösségi jogalkotó azáltal, hogy a tagállamokra bízta a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelmények meghatározását, e hatóságok számára lehetőséget adott a területükön fennálló regionális különbségek figyelembevételére.

49 Emlékeztetni kell arra, hogy ha a Szerződés vagy a rendeletek rendelkezései a közösségi jog alkalmazása érdekében a tagállamok számára hatásköröket biztosítanak, vagy kötelezettségeket írnak elő, kizárólag az egyes államok alkotmányos rendszerének körébe tartozik az a kérdés, hogy e hatáskörök gyakorlását vagy e kötelezettségek teljesítését az államok hogyan bízhatják a meghatározott saját szerveikre (az 51/71–54/71. sz., International Fruit Company és társai egyesített ügyekben 1971. december 15-én hozott ítélet [EBHT 1971., 1107. o.] 4. pontja).

50 Így az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az egyes tagállamok területükön választásuk szerint oszthatják meg a hatásköröket, és szabadon hajthatják végre a nem közvetlenül

alkalmazandó közösségi jogi aktusokat a regionális vagy helyi hatóságok által hozott intézkedések útján, feltéve hogy ez a hatáskörmegosztás lehetővé teszi a szóban forgó közösségi jogi aktusok helyes végrehajtását (lásd a C-156/91. sz. Hansa Fleisch Ernst Mundt ügyben 1992. november 10-én hozott ítélet [EBHT 1992., I-5567. o.] 23. pontját).

51 A Bíróságnak ezenkívül alkalma volt megállapítani, hogy amennyiben valamely rendelet szövege a tagállamokat végrehajtási intézkedések meghozatalára hatalmazza fel, az ezen hatáskör gyakorlásának részletes szabályait az érintett tagállam közjoga határozza meg (lásd a 230/78. sz., Eridania-Zuccherifici nazionali és Società italiana per l'industria degli zuccheri ügyben 1979. szeptember 27-én hozott ítélet [EBHT 1979., 2749. o.] 34. pontját, valamint a C-313/99. sz., Mulligan és társai ügyben 2002. június 20-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-5719. o.] 48. pontját).

52 A tagállamok azon lehetőségét, hogy – amennyiben az alkotmányos rendszerük vagy a közjoguk arra felhatalmazást ad – a regionális vagy helyi hatóságaik számára lehetővé tegyék a közösségi jogi aktusok végrehajtását, egyebekben kifejezetten elismeri 1782/2003 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése. Az említett rendelkezés ugyanis előírja, hogy „a tagállamok a IV. mellékletben kialakított keret alapján nemzeti vagy regionális szinten meghatározzák a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelményeket".

53 Tekintettel arra a szabadságra, amellyel a tagállamok rendelkeznek a hatásköreik regionális hatóságokra való ruházása terén az 1782/2003 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének értelmében vett jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó minimumkövetelmények meghatározása céljából, az ezen hatóságok által elfogadott szabályok az érintett régiókban eltérőek lehetnek, különösen mivel – amint az a jelen ítélet a 26. pontjában szerepel – a tagállamoknak mérlegelési mozgásterük van ezen követelmények meghatározása tekintetében.

54 Meg kell azonban vizsgálni, hogy ezen körülmények között az ugyanazon tagállam regionális hatóságai által a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó előírásokat meghatározó szabályok közötti különbség önmagában a közösségi joggal ellentétes hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e.

55 Ebben a vonatkozásban kitűnik az állandó ítélkezési gyakorlatból, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma nem vonatkozik az esetleges eltérő bánásmódra, amely az egyes tagállamok jogszabályai között fennálló különbségekből adódhat, ha ezek a jogszabályok a hatályuk alá tartozó valamennyi személyt egyformán érintik (lásd ebben az értelemben a 185/78–204/78. sz., Van Dam és társai egyesített ügyekben 1979. július 3-án hozott ítélet [EBHT 1979., 2345. o.] 10. pontját, a C-177/94. sz. Perfili-ügyben 1996. február 1-jén hozott ítélet [EBHT 1996., I-161. o.] 17. pontját, valamint a C-403/03. sz. Schempp-ügyben 2005. július 12-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-6421. o.] 34. pontját).

56 Az előző pontban megfogalmazott utolsó feltételt illetően rá kell mutatni, hogy az alapügy felperese által hivatkozott, a 201/85. és 202/85. sz., Klensch és társai egyesített ügyekben 1986. november 25-én hozott ítélet (EBHT 1986., 3477. o.) alapjául szolgáló ügyben pontosan egy adott tagállam termelői közötti eltérő bánásmódról volt szó az e termelőket érintő közösségi kötelezettség végrehajtása érdekében ugyanezen tagállam által hozott intézkedés miatt. A Bíróság ebben az összefüggésben állapította meg az említett ítélet 11. pontjában, hogy amennyiben a szóban forgó közösségi szabályozás végrehajtásának többféle módja közül lehet választani, a tagállamok nem választhatják azt a módot, amelynek alkalmazása a területükön az érintett termelők között közvetlenül vagy közvetetten az EGK-Szerződés 40. cikke (3) bekezdésének (jelenleg EK 34. cikk (2) bekezdése) értelmében vett hátrányos megkülönböztetést eredményezhet.

57 Amennyiben az alapügyhöz hasonlóan valamely tagállam regionális hatóságai rendelkeznek hatáskörrel az 1782/2003 rendelet 5. cikkének és IV. mellékletének értelmében vett jó mezőgazdasági és ökológiai állapot minimumkövetelményeinek meghatározására, az e különböző hatóságok által előírt intézkedések közötti esetleges eltérések önmagukban nem minősülhetnek hátrányos megkülönböztetésnek. Ezeknek az intézkedéseknek, amint az a jelen ítélet 50. pontjából kitűnik, összeegyeztethetőknek kell lenniük az említett rendeletből eredő, a kérdéses tagállamot terhelő kötelezettségekkel.

58 Az előzőekre tekintettel úgy kell válaszolni a második kérdésre, hogy amennyiben a tagállam belső alkotmányos berendezkedése szerint a regionális hatóságoknak jogalkotó hatáskörük van, önmagában az, hogy az említett hatóságok az 1782/2003 rendelet 5. cikkének és IV. mellékletének értelmében vett jó mezőgazdasági és ökológiai állapot vonatkozásában eltérő előírásokat fogadnak el, nem minősül a közösségi joggal ellentétes hátrányos megkülönböztetésnek.

A költségekről

59 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) **Valamely tagállam a közös agrárpolitika keretébe tartozó közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott támogatási rendszerek létrehozásáról, továbbá a 2019/93/EGK, 1452/2001/EK, 1453/2001/EK, 1454/2001/EK, 1868/94/EK, 1251/1999/EK, 1254/1999/EK, 1673/2000/EK, 2358/71/EGK és a 2529/2001/EK rendelet módosításáról szóló, 2003. szeptember 29-i 1782/2003/EK tanácsi rendelet 5. cikkében és IV. mellékletében meghatározott jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra vonatkozó előírásokba jogosult belefoglalni a látható közforgalmú szolgalmi utak karbantartására vonatkozó követelményeket, amennyiben az említett követelmények hozzájárulnak ezen utaknak a tájkép jellegzetességeiként való megóvásához vagy adott esetben az élőhelyek károsítása elkerülésének célkitűzéséhez.**

2) **Amennyiben a tagállam belső alkotmányos berendezkedése szerint a regionális hatóságoknak jogalkotó hatáskörük van, önmagában az, hogy az említett hatóságok az 1782/2003 rendelet 5. cikkének és IV. mellékletének értelmében vett jó mezőgazdasági és ökológiai állapot vonatkozásában eltérő előírásokat fogadnak el, nem minősül a közösségi joggal ellentétes hátrányos megkülönböztetésnek.**

Aláírások